

ŠKOLSKÁ ZRELOSŤ

Školská pripravenosť a teda školská zrelosť zahŕňa:

Telesný, somatický vývin, zdravotný stav

Úroveň vyspelosti poznávacích – kognitívnych funkcií

Úroveň práceschopnosti (pracovné predpoklady, návyky)

Úroveň zrelosti osobnosti (emočná a sociálna zrelosť)

□ Telesný, somatický vývin, zdravotný stav

- Nemusí byť v súlade so psychickou a sociálnou zrelosťou, posudzuje ju pediater
- Dieťa má byť dostatočne telesne vyspelé (výška okolo 110-120 cm, váha asi 22 kg) a zdravé
- Má primerane rozvinuté kosti a svalstvo
- Má optimálny fyzický vek (u nás je to 6 rokov)

□ Úroveň vyspelosti poznávacích – kognitívnych funkcií, rozumová vyspelosť

Motorika, grafomotorika a vizuomotorika:

- Predstavuje primeraný rozvoj hrubej motoriky, jemnej motoriky a grafomotoriky:

Jej primeraný rozvoj sa prejavuje:

- V úspešnom vykonávaní pohybových aktivít a športových činností
- V samostatnosti v oblasti obliekania, hygieny a stravovania
- V zapájaní sa do bežných jednoduchých činností v oblasti domácich prác
- Vo vyhranosti laterality ruky
- V primeranom úchope písacieho náčinia
- V primeranej úrovni kresby – kresba už vernejšie odráža skutočnosť, dieťa je schopné obkresliť jednoduchú predlohu, vie nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi, vie kresliť tak, že línie sú pevné a neroztrásené, vie vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary

Reč:

- Slovná zásoba, obsahová stránka reči je primeraná
- Dieťa má čistú výslovnosť, vyjadruje sa spisovne
- Pozná riekanky, pesničky, básničky, pesničky
- Dokáže porozprávať obsah krátkej rozprávky
- Používa vety a súvetia na opis zážitkov
- Vysloví krátke slovo samostatne po hláskach
- Používa správne pomenovania

Sluchové vnímanie:

- Dokáže lokalizovať smer, odkiaľ zvuk prichádza
- Dokáže určiť, čo zvuk vydáva
- Dokáže správne vnímať rytmus a realizovať rytmickú reprodukciu
- Dokáže roztlieskať slovo na slabiky a určiť ich počet
- Dokáže si zapamätať slovnú inštrukciu a riadiť sa ňou podľa postupnosti
- Ľahko sa učí básničky, pesničky, zapamätá si časti rozprávkových textov naspamäť – sluchová pamäť

Zrakové vnímanie:

- Dieťa dokáže rozlíšiť základné farby a ich odtiene
- Dokáže určiť tvar známeho predmetu podľa predlohy ,kde sa predmet prelína s inými predmetmi – figúra a pozadie
- Dokáže zrakom diferencovať, čo na druhom, zdanlivo rovnakom obrázku chýba, čo je na ňom iné
- Dokáže na obrázku nájsť dva rovnaké tvary
- Dokáže usporiadať obrázky z knižky podľa dejovej postupnosti rozprávky

Vnímanie priestoru:

- Dieťa dokáže rozlíšiť a správne používať pojmy: hore - dolu
- Dokáže rozlíšiť a správne používať pojmy: vpravo - vľavo
- Dokáže správne spájať slová s predložkami: na, do, v, pred, za, nad, pod, vedľa, medzi, hneď pred, hneď za...
- Dokáže správne používať pojmy: vysoko, nízko, ďaleko, blízko, prvý, posledný...
- Vie sa správne orientovať na vlastnom tele, v akčnom priestore a priestore celkovo

Vnímanie času:

- Dieťa sa správne orientuje v čase, dokáže pomenovať činnosti, ktoré robí ráno, doobeda, na obed, poobede, večer
- Dokáže vnímať činnosti bežného dňa a víkendu
- Dokáže rozlíšiť a správne vnímať ročné obdobia a pomenovať, čo je pre ktoré typické
- Dokáže sa správne orientovať v tom, čo je, čo bolo, čo bude
- Dokáže správne používať pojmy: dnes, včera, zajtra

Základné matematické predstavy a operácie:

- Dieťa dokáže porovnať, čo je malé - veľké, krátke - dlhé, málo - hodne, rovnako - viac-menej
- Dokáže triediť prvky podľa druhu? Napr. jedlo, oblečenie, ovocie, zelenina...
- Dokáže triediť prvky podľa farby, veľkosti, tvaru
- Dokáže triediť prvky podľa 2 a viacerých kategórií, napr. veľké červené kruhy, malé žlté gombíky
- Dokáže správne určiť čo do skupiny prvkov nepatrí
- Chápe množstvo do 6 - 10
- Dokáže priradiť číslu k danému počtu prvkov
- Dokáže realizovať niektoré jednoduché matematické operácie

Myslenie:

- Konkrétne – pri zaobchádzaní s názorným materiálom (množstvom, poradím, následnosťou) na základe skúseností zovšeobecňuje
- Analytické – využíva v orientácii vo svete okolo, v kresbách a dejoch lepšie postihuje podrobnosti a rozdiely, chápe vzťahy a súvislosti

Pamäť:

- Je stále viac mechanická ako logická
- Už je trvalejšia a zámernejšia
- Dieťa vie narábať s číslami do 10, má osvojené predmatematické predstavy

Pozornosť:

- Ustalať sa, predlžuje sa dĺžka trvania koncentrácie pozornosti zhruba na 15-20 minút
- Úroveň praceschopnosti (pracovné predpoklady, návyky)
- Dieťa vie rozlíšiť hru od povinnosti
- Úlohy sa snaží splniť a dokončiť, je vytrvalé v práci
- Podriadi sa rytmu vyučovacích hodín
- Má primerané psychomotorické tempo

□ **Úroveň zrelosti osobnosti (emočná a sociálna zrelosť):**

Sociálna vyspelosť:

- Teší sa do školy, má záujem o školské aktivity
- Je schopné začleniť sa do kolektívu
- Nie je agresívne, vie spolupracovať
- Zvláda príkazy, zákazy, rešpektuje pravidlá
- Správne sa orientuje v jednoduchých sociálnych situáciách
- Váži si prácu iných

Emocionálno-vôľová vyspelosť:

- Je emocionálne stabilné, odolné voči frustrácii, schopné prijať neúspech
- Je schopné odložiť bezprostredné splnenie želaní
- Vie vydržať bez mamy
- Vie sa ovládať, vydrží 30 minút sedieť, dávať pozor, nerozprávať sa
- Nerobí mu väčšie ťažkosti vystupovať pred druhými
- Má stálejšie záujmy
- Má pozitívny vzťah k povinnostiam

Dôvody vyšetrenia školskej zrelosti :

K najčastejším dôvodom na predškolské psychologické a špeciálno-pedagogické vyšetrenia patrí:

- Podozrenie na poruchu pozornosti a hyperaktivita
- Sťažená adaptácia na cudzie prostredie a cudzích ľudí, výrazná citová pripútanosť, zväčša na matku
- Nesamostatnosť, hravosť
- Hraničný dátum narodenia – jún, júl, august
- Mimoriadne nadané deti narodené v septembri, októbri a decembri, ktorým "zle vychádzajú roky" a hrozí im automatický odklad o 1 rok – predčasné zaškolenie
- Rozumové schopnosti na dolnej hranici normy alebo mentálna retardácia, kde je potrebné rozhodnúť, či dieťa ostane v MŠ, pôjde do nultého ročníka ZŠ alebo do špeciálnej ZŠ
- Zdravotné a iné problémy, ako sú poruchy reči, slabozrakosť, nedoslýchavosť, nízky vzrast, vrodené vývinové chyby
- nevyhranená lateralita (pravo – ľavorukosť), deti predčasne narodené alebo s nízkou pôrodnou hmotnosťou.

Snaha rodičov je pomocou vyšetrenia objektívne zhodnotiť danosti dieťaťa, v čom vyniká, v čom je slabšie a pripraviť ho na vstup do školy.

ÚSKALIA ZLÉHO ROZHODNUTIA

Rozhodnúť sa, čo bude pre dieťa najlepšie riešenie, nie je ľahké, lebo vstup do školy, či sa nám to páči alebo nie, často predznamená postoj dieťaťa k vzdelávaniu na dlhé roky. Konečný verdikt ostáva na rodičoch a riešenie, ktoré sa na prvý pohľad zdá najjednoduchšie a najpohodlnejšie, nemusí byť to správne.

Ak sa zaškolenie odloží v snahe, aby sa dieťaťu "predĺžilo detstvo" alebo aby "dozrelo", napriek tomu, že je už na vstup do školy zrelé, **vznikne riziko, že o rok bude dieťa "prezreté"**. Za rok zbytočne strávený v škôlke sa mnohé deti naučia abecedu, začnú čítať, písať a v škole sa potom nudia. No a kto sa nudí, ten sa snaží zabaviť, vyrušuje ostatných a učiteľka s ním má problémy. Nasledujú poznámky, pozvania rodičov do školy a následne odporúčenie, aby bolo dieťa vyšetrené psychológom pre hyperaktivitu a poruchu pozornosti. Tento scenár sa za dlhé roky mojej praxe opakuje, takže viem, že v novembri - decembri sa budem venovať "odloženým" prváčikom, u ktorých v 90% zistím, že nemajú poruchu pozornosti, nie sú hyperaktívne, len sú mimoriadne inteligentné.

Opačných prípadov, kedy dôjde **k zaškoleniu nezrelého dieťaťa**, je podstatne menej, pretože zápis je istým sitom pripravenosti na vstup do školy. Ak ním dieťa neprejde, je odporúčené na vyšetrenie buď do pedagogicko-psychologickej poradne alebo ku klinickému psychológovi (výber je na rodičoch).

Ak majú rodičia o záveroch z takéhoto vyšetrenia pochybnosti, majú právo si ich preveriť inde. Vždy je to lepšie ako dieťa zaškoliť a potom ho po dvoch mesiacoch "vrátiť" do škôlky alebo ho naopak nezaškoliť a riskovať dôsledky, ktoré som spomenula vyššie. Deti, ktoré **na vstup do školy nie sú pripravené**, mávajú problémy pri výučbe čítania, písania alebo matematiky. Sú "zaškatulkované" ako slabí žiaci a začnú si pestovať pocit menejcennosti: "Načo by som sa snažil, aj tak budem vždy najslabší, posledný...". **Vyšetrenie školskej zrelosti pred zápisom nie je povinné a netreba naň odporúčenie ani materskej školy, ani pediatra. Je len na rozhodnutí rodičov**, či sa rozhodnú využiť túto možnosť ako jazýček na váhach svojho rozhodovania.